

TELKINIAI

Detroit, MI

Pagerbti Detroit lituanistinių mokyklų vedėjai

RIGONDA SAVICKIENĖ

Knygoje „Lietuviškas švietimas šiaurės Amerikoje“ (parengė Juozas Masilionis, Stasė Vanagaitė-Petersonienė, išleido Pedagoginis lituanistikos institutas 2000 m.) Pranas Zaranka rašo: „Detroito mokyklų praeitis buvo įvairiaspalvė. Tos pačios mokyklos keitė vardus, kūrėsi naujos, jungėsi, skyrėsi, augo, sunyko, ištvėrė. Keitėsi globėjai, vedėjai, mokyklų vietovės ir patalpos, mokinių ir mokytojų žinios ir sugebėjimai, įvairavo tėvų pageidavimai ir reikalavimai. Nesikeitė pagrindinis mokyklos tikslas — ugdyti mokinių susipratusių lietuvių, išmokyti lietuviškai skaityti ir rašyti, supažindinti su lietuvių literatūra, istorija, geografija, išmokyti lietuviškų dainų, tautinių šokių.“

Nuo 1949 m. Detroito lituanistinių švietimą puoselėjo daug pasišventusių asmenų — tiek tėvų, tiek mokytojų, tiek JAV Lietuvių Bendruomenės narių.

Šiandien norime atkreipti dėmesį į tą šventą darbą ir padėkoti visiems, kurie per tuos šešis dešimtmečius stengėsi, kad jaunimas įvertintų savo tautines šaknis, kad mokėtų savo protėvių kalbą, kuri yra viena iš seniausių indoeuropiečių kalbų. Ypačiai norime padėkoti visiems buvusiesiems vedėjams, nes jie yra mokyklos turtingiausi tautiniam palikimui. O jų Detroito lituanistinėse mokyklose buvo iš viso 29. 16-os jau neturime savo gretose. Tai: Alena Arbačiauskienė, Jonas Švoba, Kostas Jurgutis, Kazys Gogelis, dr. Vincas Misiulis, Albertas Misiūnas, Vladas Pauza, Stasė Kaunelienė, Ona Balzerytė, Kazys Gričius, Jūratė Pečiūrienė, Valerija Kundrotienė, Leonas Bulgaris, Medardas Bavarskas, Anelė Bajalienė ir Aldona Milmantienė.

Gaila, Galina Gobienė ir Stasys Šliūzis dėl garbaus amžiaus ir silpnos sveikatos negali su mumis čia būti.

Šiek tiek istorijos

Pirma lituanistinė mokykla Detroito buvo įsteigta 1949 m. Šv. Antano parapijoje. Šešioliktaisiais gyvavimo metais mokykla pakeitė pavadinimą iš Detroito lituanistinės šeštadieninės pradžios mokyklos į „Aušros“ lituanistinę šeštadieninę mokyklą Detroito. Taip pat buvo įkurtas choras. 1963 m. Redford priemiestyje įsteigė kita lituanistinė mokykla. Ji buvo reikalinga iš Detroito išsikėlusioms šeimoms, be to, pirmoje dėl gausaus mokinių skaičiaus mokslas vyko jau dviem pamainomis. Nauja mokykla buvo pavadinta Vinco Kudirkos vardu ir įteisinta JAV Lietuvių Bendruomenės. Joje veikė 7 skyriai, mokėsi 43 vaikai. Vėliau mokinių skaičius išaugo iki 130.

1967 m. abi mokyklos susijungė, ir vedėjo pareigoms tėvų komitetas pakvietė **Praną Zaranką**, kuris į mokytojų gretas įsijungė dar 1959 m., o vienerius metus ėjo ir vedėjo padėjėjo pareigas. 1969 m. jam baigus mokyklai vadovauti, joje mokėsi 169 mokiniai. Pranas Zaranka antrą kartą sugrįžo mokyklai vadovauti 1975 m., dirbo iki 1977 m. Mokinių tuomet buvo 111, iš jų 28 mokėsi aukštesniojoje mokykloje.

Pranas Zaranka lituanistinėje mokykloje dėstė beveik 30 metų. Jis taip pat vadovavo mokyklos chorui, ruošė montazus, vaidinimus. Šalia tradicinių renginių, atgaivino mokyklų laikraštėlius „Skambutį“ ir „Antrame aukšte“. Uoliai dirbo su mokytojais, vedėjais ir tėvais. Mokyklos istoriją aprašė lietuviškoje spaudoje bei knygoje „Lietuviškas švietimas šiaurės Amerikoje“. Zarankos dukterė Taura Underienė įsteigė „Žiburėlio“ montessori mokyklėlę ir jai daug metų vadovavo.

Pranas Zaranka, būdamas patyręs auklėtojas, pataria: „Tik reikia pajusti, kaip mes vieni nuo kitų priklausom, ir kaip reikalinga išmokyti visiems svarbius lietuviškus išlaikymo reikalavimus mokėti sutart, vieni kitiems padėti, mažiau verk, daugiau dirbti ir tuo džiaugtis.“

Dr. Kęstutis Keblys, šiuo metu gyvenantis

Vakaro metu pagerbti Detroito lituanistinių mokyklų vedėjai (iš k.): Rūta Mikulionienė, Danutė Jankienė, Pranas Zaranka, Regina Puškorienė, dabartinė „Žiburio“ lit. mokyklos vedėja Vida Pekorienė ir Alma Butkūnienė.

Juozo Vaičiūno nuotr.

Louisiana valstijoje, 1972–1973 m. buvo žemesniosios mokyklos vedėjas, o 1973–1974 m. vadovavo aukštesniajai „Žiburio“ mokyklai. Dėstė literatūrą. Kol mokykla buvo Redfordo patalpose, jis buvo tėvų komiteto pirmininkas. 1967–1968 m. įsteigė Lithuanian Education Society of South Redford.

Valentina Černiauskienė-Rauckienė dirbo vedėja 1973–1975 mokslo metais. Šių pareigų ji ėmėsi turėdama daugiau kaip dešimties metų mokytojavimo patirtį amerikietiškoje mokyklose. Beje, beveik visi lit. mokytojai studijavo pedagogiką Lietuvoje ar Amerikoje. 1974 m. mokyklai duotas naujas pavadinimas — LB „Žiburio“ lituanistinė mokykla. Tuo metu ją lankė 118 vaikų, 18-ka baigė 8 skyrių.

Tuo metu naujoje Dievo Apvaizdos parapijos patalpose (Southfield, MI) buvo įrenginėjamos klasės. Daugumą baldų, reikalingų mokyklai, parūpino, atvežė ir sustatė be jokio atlyginimo a. a. Vitas Ruginius. Tuo metu jis buvo bendrovės, kuri griovė nenaudojamus pastatus, savininkas. Gavome vaikų suolų, mokytojų stalų, lentų, kambarių pertvarų bei lentynų. Įrengiant klases bei koridorių, sunkiai dirbo nepailstantis tėvų komitetas, vadovaujamas Danutės Jankienės ir mokyklos vedėjos. Kiekvienoje klasėje buvo kryžius, paveikslas, medžio dirbinių, žymių Lietuvos žmonių portretų. Aukomis prisidėjo daug pavienių asmenų ir organizacijų.

1974 m. Valentina Černiauskienė-Rauckienė Dainavoje surengė ir vadovavo Mokytojų studijų savaitei. Jai padėjo didelė grupė detroitiečių mokytojų.

Danutė Jankienė dirbo vedėja nuo 1977 iki 1979 m. Ji — buvusi mokytoja ir tėvų komiteto pirmininkė. Tuo metu aukštesniojoje mokėsi 33 mokiniai, žemesniojoje — 78. Mokytojai, be tradicinių programų ir reguliarių posėdžių, pradėjo rinktis darbo posėdžiams, kur susipažindavo su naujais mokymo metodais.

Danutė Doveinienė mokyklai vadovavo 10 metų — nuo 1979 iki 1989-ųjų. Tai buvo 10 ištvėrėms ir įvairių metų. Mokykloje ji išdirbo 20 metų. Vadovaujant Doveinienėi, įvesta speciali klasė angliškai kalbantiems. Pasikeitė pamokų skaičius: nuo 6 iki 7 (po 35–30 min.), vestos reguliaros tikybos pamokos. Dirbo 14 mokytojų, kai kurie jų jau patys buvo baigę „Žiburio“ mokyklą.

1983–1984 m. aukštesniojoje ir žemesniojoje mokėsi 100 mokinių. Susirūpinta, kad LB taryba abejinga mokyklos reikalams, o ir patys mokiniai bei jų tėvai per mažai kreipia dėmesio į pamokų atlikimą ir klasių lankymą. Tėveliai nenoriai įsitraukia į tėvų komiteto veiklą. Vis dėlto mokyklos darbas ėjo įprasta vaga.

Nuo 1989 iki 1994 m. mokyklos vedėja buvo **Rūta Mikulionienė**. Didelis dėmesys skiriamas Lietuvai. Surengtas „Lietuvos žinių karnavalas“, apėmęs įvairiausias sritis: kalbą, gamtą, sportą, muziką, šventes ir kt. Ypačingumui minėjimu mokykla atšventė Vasario 16-tąją. Mokiniai pasakojo senelių prisiminimus, buvo rodomos skaidrės iš Lietuvos,

grojama etnografinė muzika. Kovo mėnesį mokiniai su tėvais važiavo į miesto centrą demonstruoti už Lietuvos laisvę. Surošti „Sirdelių šokiai“ ir pirmas Kovo 11-osios minėjimas, pritaikytas vaikams. Aukštesniojoje mokykloje tėvai sutiko kartą per mėnesį vieną valandą pasikeisdami vesti lietuvišką užsiėmimą. 1993 m. buvo gausi grupė abiturientų, tad sūruoštas šaunus abiturientų pokylis. Mokyklą aplankė Vytautas Landsbergis, pasirodė studentų chorėlis „Pastoralė“ iš Lietuvos.

Alma Butkūnienė — vedėja nuo 1994 iki 1996 m. Jos vadovavimo metu mokiniai įtraukiami į labdaros darbus, skirtus padėti Lietuvai. Organizuoja graži Nepriklausomybės šventę.

Birutės Biblienos pastangomis **gimnazistams** įsteigti kursai, kurių temos buvo: lietuviškos tradicijos ir papročiai; žurnalistika; lietuviška spauda ir moderni literatūra. Kun. Kęstutis Trimakas, o kitais metais — ir kun. Antanas Saulaitis vedė vaikams rekolekcijas.

1996-ieji buvo paskutiniai metai, kai šalia kursų veikė aukštesnioji mokykla. Mokiniai ruošėsi X Lietuvos tautinių šokių šventei.

Rita Kasputienė vadovavo mokyklai 1996–1998 m. Ji ėmėsi šių pareigų, nes mokyklai grėsė uždarymas, o Rita Kasputienė buvo tėvų komiteto pirmininkė.

Mokykla gražiai atšventė Kovo 11-tąją. Su „Saulutės“ organizacija padėjo suruošti Neringos Nekrošūtės koncertą, skirtą paremti našlaičius Lietuvoje. Svečiai iš Lietuvos pristatė mokiniams Mažvydo „Katekizmą“. Mokiniai taip pat dalyvavo JAV LB Švietimo tarybos rašymo konkurse.

1998–2002 metų laikotarpiu mokyklos vadovavimą perėmus **Reginai Puškorienėi**, čia lankėsi Lietuvos Respublikos ambasadorius JAV Stasys Sakalauskas. Vyko Vinco Kudirkos minėjimas. JAV LB surengė rašinių konkursą mokiniams, skirtą V. Kudirkai.

Surinkta žaislų organizacijai „Vaiko vartai į mokslą“, kuri rūpinasi Lietuvos vaikais. Rekolekcijas vaikams vedė vysk. Eugenijus Bartulis iš Lietuvos. Vėl pradėtas leisti mokyklos laikraštėlis. Mokiniai ruošėsi XI Lietuvos tautinių šokių šventei.

Vienerius mokslo metus vedėju buvo **Rimas Lebeika** (2002–2003), o 2003 m. į šią vietą atėjo iki dabar mokyklai vadovaujanti **Vida Pekorienė**.

Tai 11-tieji jos darbo metai. Šiuo metu mokosi 73 mokinukai, veikia 8 skyriai. Aštuntą skyrių baigusieji kartą per mėnesį renkas padiskutuoti apie dabarinius įvykius Lietuvoje. Šią klasę veda Jolanda Nemanienė, dukros Kristės padedama.

Mokykloje dirba 14 mokytojų ir 5 moksleiviai pagalbininkai darželinukams. Mokiniai mokomi lietuvių tautinių šokių ir dainų. Tačiau vaikų lietuvių kalbos žinojimas gana silpnas, reikia tinkamesnių vadovėlių.

Vedėja, kartu su mokytojais ir tėvų komitetu, rengia tradicinę Kalėdų eglutę ir mokslo metų užbaigimą. Kur įmanoma, vaikai prisideda prie parapijos ir LB renginių.